

Ἀπὸ τὴν μίνησιν τῶν Ἰδεῶν

ΣΤΡΑΤΟΣ Κ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

(1897 — 1968)

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ Λ. ΧΡΥΣΟΧΟΥ

Ἐπιτίμου Καθηγητοῦ τῆς ἐν Πειραιεὶ Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς

Μὲ τὸν θάνατον τοῦ Στράτου Παπαϊωάννου, ἐκλείπει μία πολυσχιδῆς φυσιογνωμία, ἀπὸ τὰς ὀλίγας ποὺ διαθέτει ὁ τόπος μας. Ἡ πλοῦσια καὶ ποικίλη κοινωνικὴ δράσις του ἀναλύεται εἰς τὸ ἐκδοθὲν τιμητικὸν τευχίδιον, ὑπὸ φίλου τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν, τὸ ὁποῖον ἀνεδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 33 τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Νέα τῆς Α.Σ.Β.Σ.».

Ἡμεῖς ἐνταῦθα κρίνομεν τὴν ἐκπαιδευτικὴν πλευρὰν τῆς πολυμόρφου προσωπικότητός του. Ὁ θανὼν ἔκαμε λαμπρὰς νομικὰς σπουδὰς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, ἰδιαιτέρως ἐκτιμώμενος ὑπὸ τῶν ἀειμνήστων Καθηγητῶν τοῦ Ἀνδρέου Ἀνδρεάδη καὶ Κ. Τριανταφυλλοπούλου. Κατὰ τὸ πέρασ τῶν σπουδῶν του ἐστρατεύθη καὶ ἐν συνεχείᾳ προσεχώρησεν εἰς τὸ «κίνημα τῆς Θεσσαλονίκης».

Ἡ μεταγενεστέρως δημοσιευθεῖσα μελέτη του, ὑπὸ τὸν τίτλον «Προβλήματα λογιστικοῦ δικαίου», τῆς ὁποίας ἐφιλοτεχνήσαμεν περίληψιν ἑλληνιστὶ καὶ εἰς τὴν γαλλικὴν, δεικνύει τὴν ἐπιστημονικὴν κατάρτισιν αὐτοῦ. Ταύτην, τὸ ἀνήσυχον πνεῦμα του συνεπλήρωσε διὰ περαιτέρω μελέτης, ὥστε νὰ ἐπιτύχη εὐρυτάτην ἐγκυκλοπαιδικὴν μόρφωσιν, μὲ σημαντικὴν εἰδίκευσιν εἰς τὴν λογιστικὴν, θεωρητικῶς καὶ ἐφηρμοσμένως.

Μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, ἀπασχολήθη μὲ τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν, διακριθεὶς διὰ τὴν καινοτόμον δράσιν του ὡς καθηγητῆς τῶν ἐμπορικῶν μαθημάτων εἰς τὰς μέσας Δημοσίας Ἐμπορικὰς Σχολὰς τῆς Σύρου καὶ τοῦ Βόλου, ὡς καὶ εἰς τὴν Πρότυπον Δημοσίαν Ἐμπορικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν, τῆς ὁποίας διετέλεσε Διευθυντής.

Ἡ κυρία, ἐν τούτοις, ἐκπαιδευτικὴ δράσις του ἐξεδηλώθη εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ 1938 συσταθεῖσαν καὶ μέχρι τοῦ 1958 λειτουργοῦσαν Ἀνωτέ-

ραν Βιομηχανικήν Σχολήν Ἀθηνῶν. Ταύτην παρέλαβεν ὡς Διευθυντῆς τὸ 1943 φυτοζωοῦσαν καὶ ἀνέδειξεν εἰς πρωτοποριακὸν Ἀνωτάτον Ἰδρυμα, ἀναγνωρισθὲν ὡς τοιοῦτον ἐν τέλει (1958) καὶ ὑπὸ τοῦ Κράτους. Βαλλόμενος οὗτος ἐκ τῶν ἐξωθεν, χωρὶς οἰκονομικοὺς πόρους, μὲ τὴν πίστιν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν του, προσείλκυσε περὶ ἑαυτὸν πλειάδα ἀξίων συνεργατῶν καὶ ἀγωνιζόμενος σκληρῶς, κατῶρθωσεν ἐντὸς ἐλαχίστων ἐτῶν νὰ ἐπιβάλη τὴν Σχολὴν ταύτην. Παρακολουθῶν τὴν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀνάλογον κίνησιν, ἐκαινοτόμησε καὶ ἐτόλμησεν ἔνθα ἄλλοι ἐδίσταζον, χρησιμοποιῶν ἐνίοτε ἀνορθοδόξους μεθόδους. Ἐπέσυρεν ἐν συνεχείᾳ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ξένων, οἵτινες ἐπιτοπίως παρηκολούθησαν τὴν δρᾶσιν τῆς νεοσυστάτου τότε Ἀνωτάτης ταύτης Σχολῆς. Αἱ ἐκθέσεις καὶ αἱ γνώμαι καθηγητῶν τοῦ κύρους τῶν Danty Lafrance, Bartels, Cummings, Ἀργύρη Μπαβέλα καὶ ἄλλων, εὐρίσκονται κάπου εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Ὁργανώσεως Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ, μὴ ἰδοῦσαι τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος.

Ἡ λοιπὴ καὶ δὴ ἡ ἐκδοτικὴ δρᾶσις του εἰς τὴν Σχολὴν ὑπῆρξε πλουσιωτάτη. Ἐξέδωκεν «Ὁδηγὸν Σπουδῶν» καὶ «Ἐγκυκλοπαιδικὰ Ἡμερολόγια» πρὸς χρῆσιν τῶν σπουδαστῶν. Ἐπρολόγησε τὰ μεταφρασθέντα ἑλληνιστὶ λογιστικὰ πλάνα, τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Αὐστρίας, ὡς καὶ τὰ «Ὁργανωτικὰ Ἀνάλεκτα» ἡμῶν. Περαιτέρω οὗτος, ἐν ἔτει 1950, ἴδρυσεν τὸ ἐπίσημον διμηνιαῖον ἐπιστημονικὸν ὄργανον τῆς Σχολῆς, τὸ περιοδικὸν «Σπουδαί», ὅπερ ἔκτοτε ἐκδιδόμενον ἀνελλιπῶς, μὲ Διευθυντὴν Συντάξεως τὸ ἴδιον μέχρι τοῦ 1959, ἐξειλίχθη πλέον εἰς περιοδικὸν περιωπῆς.

Παραλλήλως προέβη οὗτος τὸ 1953 εἰς τὴν ἴδρυσιν τοῦ περιοδικοῦ τὰ «Νέα τῆς Α.Σ.Β.Σ.», τὸ ὁποῖον ἀτυχῶς διεκόπη τὸ 1958. Ἐπιπροσθέτως, ἐξεπόνησεν ἀξιοσημειώτους μελέτας, ὡς τὰς ὑπὸ τὸν τίτλον «Πορίσματα τῆς Ἐπιτροπῆς Παιδείας» καὶ «Νέαι ἐποχαὶ — νέα ἐκπαιδευτικὰ ἰδανικά». Προτρέχων ἴσως τῆς ἐποχῆς του, ἴδρυσεν παρὰ τῇ Σχολῇ τὰ «Κέντρα: Στατιστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, Τουριστικῶν Μελετῶν, Ναυτιλιακῶν Σπουδῶν, ὡς καὶ Ὁργανώσεως καὶ Διοικήσεως», τινὰ τῶν ὁποίων ἀπὸ τοῦ 1959 ἐνεσωματώθησαν εἰς τὸ τέταρτον ἔτος σπουδῶν τῆς Σχολῆς, πρὸς εἰδίκευσιν τῶν Σπουδαστῶν αὐτῆς.

Ἐκ παραλλήλου, ἐπρωτοστάτησεν εἰς τὴν ἴδρυσιν τῆς ἀδελφῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, ὡς καὶ τὴν μεταφορὰν τῆς ἔδρας τῆς ἐν Ἀθήναις Βιομηχανικῆς Σχολῆς (ὡς κατόπιν μετωνομάσθη ἡ Α.Σ.Β.Σ.) εἰς τὸν Πειραιᾶ. Εὐτυχήσας νὰ ἔχη Προέδρους τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Σχολῆς τοὺς ἀειμνήστους Ἐπαμ. Χαρίλαον,

Π. Κάντζαν, καί Σταύρον Κωστόπουλον, χάρις καί εἰς τὸν εὐκαμπτον Ὀργανισμὸν τῆς Σχολῆς, ὡς Νομικοῦ Προσώπου Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, ἀνέλαβε καί ἐπραγματοποίησε πρωτοβουλίας, τὰς ὁποίας θ' ἀπέπνιγεν ἡ τροχοπέδη τῆς ἀκαμψίας τῶν Δημοσίων Ὀργανισμῶν. Ρῆτωρ εὐγλωττος, γνήσιος Ἕλλην, ἄξιος Εὐρωπαῖος, ἀκούραστος μαχητής, μὴ ὀρροδῶν νὰ ἀναλαμβάνῃ εὐθύνας, ὀξὺς εἰς τοὺς ἀγῶνας του, μὴ θυσιάζων τὰ ἰδεώδη εἰς συμβιβασμοὺς σκοπιμότητος, σωστὸς καταλύτης λιμναζόντων ὑδάτων, ἐπροκάλεσεν ἀντιπαθείας, παρεξηγήσεις καί μίση. Ἔσχε δὲ καί τὴν πικρίαν νὰ ἴδῃ ἑαυτὸν βαλλόμενον τελικῶς ἀπὸ τὰ πνευματικά του τέκνα, τοὺς μαθητὰς του, παρασυρθέντας ἐκ τῶν δρώντων ἐκ τῶν παρασκηνίων.

Διὰ τὴν Σχολὴν καί τὰ ἰδεώδη του, ἠνάλωσε τὴν ζωὴν του. Ἐκ τῶν πολλῶν ἔργων του, ὅμως, δύο θὰ παραμείνουν ἀξέχαστα : Ἡ ἀνδρωθεῖσα ἤδη καί ἐπιβληθεῖσα Ἀνωτάτη Βιομηχανικὴ Σχολὴ Πειραιῶς, καί ὁ υἱὸς του, σεμνὸς ἐπιστήμων κοινωνιολόγος, εὐδοκίμως σταδιοδρομῶν ἐν Γαλλίᾳ.

Ὁ σκιαγραφῶν τὸν θανόντα, στενὸς συνεργάτης του ἀπὸ τοῦ 1936, εἶχε μετ' αὐτοῦ διαφορὰς ἀντιλήψεων ἐπὶ λεπτομερειακῶν θεμάτων. Ἀναγνωρίζει, ἐν τούτοις, τὸν ἄνδρα ὡς ἀνώτερον πνευματικὸν ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου τὰ χαρίσματα ὑπερακόντιζον τὰς ἀδυναμίας του, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συγγενεῖς μετ' τὸν χαρακτήρα του.

Πιστὸς φίλος κατὰ τὸν τρόπον του, ἦτο ἄκαμπτος μαχητής, μετ' εὐρύτητα βλέψεων ἀξιοσημείωτον, ἀγαπῶν τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὸ μέλλον τῆς ὁποίας ἐπίστευε. τέλος δὲ ἦτο πράγματι ἄξιος καλυτέρας τύχης.